

Llamu Ymlaen – Rheoli Asedau – Cyngor Sir Gaerfyrddin

Blwyddyn archwilio: 2021-22

Dyddiad cyhoeddi: Awst 2022

Cyfeirnod dogfennau: 3113A2022

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Caerfyrddin fel rhan o waith a berfformir/a berfformiwyd yn unol ag Adran 17 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, ac Adran 15 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu weithiwr arall yn rhinwedd eu hunigion, nac i unrhyw drydydd parti.

Os digwydd derbyn cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a roddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000.

Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth drin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partiön perthnasol. Dylai unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon gael eu hanfon at Archwilio Cymru: swyddog.gwybodaeth@audit.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Gymraeg.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Crynodeb 4

Adroddiad manwl

Mae'r Cyngor yn cryfhau ei drefniadau ar gyfer rheoli asedau ac yn cydnabod bod cyfleoedd i ddefnyddio egwyddor datblygu cynaliadwy mwy i wella'r gwaith yma 7

Mae'r Cyngor yn blaenoriaethu sut y gall ddefnyddio ei hasedau i helpu i gefnogi adferiad economaidd ac mae'n drafftio cynllun rheoli asedau corfforaethol newydd i gwmpasu'r cyfnod hyd at 2028 7

Mae'r Cyngor yn cryfhau ei drefniadau corfforaethol ar gyfer rheoli asedau, ac yn cydweithio â'i bartneriaid yn y maes hwn, ond mae'n cydnabod y gallai ddefnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy fwy i wella'r gwaith hwn ymhellach 8

Prin yw'r wybodaeth perfformiad a adroddir yn gorfforaethol ar reoli asedau ac mae'n faes y mae'r Cyngor am gryfhau 10

Adroddiad cryno

Crynodeb

Yr hyn wnaethon ni ei adolygu a pham

- 1 Gwnaethom adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli ei hasedau gan ganolbwyntio ar lety swyddfa ac adeiladau y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau i'w thrigolion ohoni. Edrychwyd ar sut mae'r Cyngor yn cynllunio'n strategol y defnydd o'i hasedau, sut mae'n monitro'r defnydd o'i hasedau a sut mae'n adolygu ac yn gwerthuso effeithiolrwydd ei drefniadau.
- 2 Fe wnaethom gyflwyno'r adolygiad hwn wrth i'r byd symud ymlaen, gan ddefnyddio'r profiadau o bandemig COVID-19 byd-eang, i edrych ar sut mae cynghorau'n cryfhau eu gallu i drawsnewid, addasu a chynnal darparu gwasanaethau, gan gynnwys y rhai a gyflwynir mewn partneriaeth â rhanddeiliaid a chymunedau allweddol.
- 3 Rydym wedi cynnal y prosiect hwn ym mhob cyngor fel rhan o'n cynlluniau archwilio 2021 i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 17 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (Deddf 2004) ac adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- 4 Pan ddechreuon ni ar ein gwaith archwilio o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf) fe wnaethon ni gydnabod y byddai'n cymryd amser i gyrff cyhoeddus wreiddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy, ond fe wnaethom hefyd nodi ein disgwyliad y byddem yn disgwyl i gyrff cyhoeddus allu dangos sut mae'r Ddeddf yn llunio'r hyn maen nhw'n ei wneud. Mae'n agosáu at saith mlynedd ers i'r Ddeddf gael ei gymeradwyo ac rydym bellach yn yr ail gyfnod adrodd ar gyfer y Ddeddf. Felly, byddem yn disgwyl i gyrff cyhoeddus allu dangos bod y Ddeddf yn rhan annatod o'u ffordd o feddwl ac yn wirioneddol siapio'r hyn maen nhw'n ei wneud.
- 5 O dan y Ddeddf, rhaid i gynghorau gyflawni datblygiad cynaliadwy yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Mae gwneud rhywbeth yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn golygu bod yn rhaid i'r Cyngor weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb gyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i gyflawni eu hanghenion eu hunain. I weithredu yn y modd hwnnw, rhaid i'r Cyngor ystyried y pum ffordd o weithio: hirdymor, integreiddio, ymwneud, cydweithio ac atal. Mae canllawiau statudol ar y Ddeddf yn nodi saith o weithgareddau sefydliadol craidd y mae'n hanfodol bod yr egwyddor datblygu cynaliadwy yn cael ei chymhwyso iddo. Asedau yw un o'r gweithgareddau sefydliadol craidd hynny.
- 6 Roedd tri phrif nod i'r adolygiad hwn:
 - i gael sicrwydd bod cynghorau'n rhoi trefniadau ar waith i drawsnewid, addasu a chynnal y gwasanaethau sy'n cael eu darparu;
 - i egluro'r camau y mae cynghorau'n eu cymryd yn unigol ac ar y cyd i gryfhau eu trefniadau; ac

- ysbrydoli cynghorau a sefydliadau eraill i gryfhau eu trefniadau ymhellach drwy gipio a rhannu enghreifftiau o ymarfer nodedig a dysgu a gwneud argymhellion priodol.
- 7 Gwnaethom yr adolygiad yn ystod y cyfnod rhwng Tachwedd 2021 ac Ebrill 2022.
- 8 Mae gan y Cyngor ystod eang o asedau adeiladu gan gynnwys: adeiladau administrati, canolfannau hamdden, llyfrgelloedd, ysgolion, canolfannau plant, cartrefi gofal, canolfannau cymunedol, canolfannau dydd, ac eiddo masnachol. Gwerth eiddo'r Cyngor, heb gynnwys tai ac asedau nfastrwythur yw tua £754 miliwn.

Yr hyn a ganfuom

- 9 Ceisiodd ein hadolygiad ateb y cwestiwn: A yw dull strategol y Cyngor o'i hasedau yn effeithiol yn helpu'r Cyngor i gryfhau ei allu i drawsnewid, addasu a chynnal darparu ei wasanaethau yn y tymor byr a'r tymor hwy?
- 10 Ar y cyfan mae'r Cyngor yn cryfhau ei drefniadau ar gyfer rheoli asedau ac yn cydnabod bod cyfleoedd i ddefnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn fwy i wella'r gwaith hwn.
- 11 Daethom i'r casgliad hwn oherwydd:
- mae'r Cyngor yn blaenoriaethu sut y gall ddefnyddio ei asedau i helpu i gefnogi adferiad economaidd ac mae'n drafftio cynllun rheoli asedau corfforaethol newydd i gwmpasu'r cyfnod hyd at 2028.
 - mae'r Cyngor yn cryfhau ei drefniadau corfforaethol ar gyfer rheoli asedau, ac yn cydweithio â'i bartneriaid yn y maes hwn, ond yn cydnabod y gallai ddefnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy'n fwy i wella'r gwaith hwn ymhellach.
 - prin yw'r wybodaeth perfformiad a adroddir yn gorfforaethol ar reoli asedau ac mae'n faes y mae'r Cyngor am ei gryfhau.

Argymhellion

Arddangos 1: argymhellion

Mae'r tabl isod yn nodi'r argymhellion a nodwyd gennym yn dilyn yr adolygiad hwn.

Argymhellion

Cynllunio Rheoli Asedau

A1 Mae angen i'r Cyngor wneud cais a gwreiddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn y ffordd y mae'n cynllunio, cyflawni a monitro rheolaeth ei hasedau.¹

Rheoli perfformiad

A2 Mae angen i'r Cyngor wella rheoli perfformiad ei asedau drwy:

- developing set o fesurau perfformiad a chanlyniadau sy'n adlewyrchu uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer ei asedau ac yn monitro'r mesurau hyn ar lefel gorfforaethol, gan gynnwys adrodd i bwyllgor trosolwg a chraffu(au);
- perfformiad meincnodi ar reoli asedau gyda sefydliadau eraill.

¹ Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy wedi'i nodi yn Llesiant Dyfodol Deddf Cenedlaethau (Cymru) 2015

Adroddiad manwl

Mae'r Cyngor yn cryfhau ei drefniadau ar gyfer rheoli asedau ac yn cydnabod bod cyfleoedd i ddefnyddio egwyddor datblygu cynaliadwy mwy i wella'r gwaith hwn

Mae'r Cyngor yn blaenoriaethu sut y gall ddefnyddio ei hasedau i helpu i gefnogi adferiad economaidd ac mae'n drafftio cynllun rheoli asedau corfforaethol newydd i gwmpasu'r cyfnod hyd at 2028

- 12 Mae gan y Cyngor weledigaeth glir i leihau faint o swydd mae'n ei ddefnyddio, ond cydnabods bod angen ailosod y weledigaeth ar gyfer ei hasedau mewn rhai meysydd darparu gwasanaethau allweddol ee education a scial s ervices. Bwriedir y Cyngor i gytuno ar y weledigaeth ar gyfer dyfodol ei hasedau gyda Chynghorwyr yn dilyn tfe fydd etholiad llywodraeth leol ym mis Mai 2022.
- 13 Mae'r Cyngor yn datblygu cynllun rheoli asedau corfforaethol newydd i gwmpasu'r cyfnod 2023-28, ond ar hyn o bryd nid yw'n edrych yn systematig ar yr heriau a'r cyfleoedd mewn perthynas â'i holl asedau dros y tymor hwy.
- 14 Mae'r Cyngor yn gobeithio lleihau ei ofod swyddfa gorfforaethol o leiaf 50% y nd wedi sefydlu grŵp swyddogion corfforaethol 'Gwell Ffyrdd o Weithio' i ddatblygu'r cynigion ar gyfer hyn. Mae'r grwp Gwell Ffyrdd o Weithio wedi gofyn i reolwyr ystyried eu hasedau yn sgil sut y gallai gwasanaethau'r cyngor weithredu wrth symud ymlaen, yn hytrach na sut roedden nhw'n gweithredu cyn dechrau'r pandemig. Mae adfywio economaidd yn flaenoriaeth allweddol i'r Cyngor ac mae'n canolbwyntio ar sut y gall ddefnyddio ei hasedau wrth symud ymlaen i gefnogi'r agenda honno. Un o'r ffyrdd y mae'r Cyngor yn gwneud hyn yw drwy weithio gyda'i bartneriaid i ddatblygu hybiau swyddfa yng nghanol trefi er mwyn cefnogi nifer yr ymwelwyr.
- 15 Mae'r Cyngor wedi meddwl am effeithiau ehangach ei ddefnydd o asedau, yn enwedig ar gynllunio ar gyfer adfer ac adfywio economaidd. Mae gan y Cyngor ffocws allanol cryf ar fynd ati i ymgysylltu â phartneriaid ar brosiectau asedau allweddol sy'n cefnogi nodau llesiant cenedlaethol a lleol, ee Clwb Pentre Awel – Hwb Llesiant.

Mae'r Cyngor yn cryfhau ei drefniadau corfforaethol ar gyfer rheoli asedau, ac yn cydweithio â'i bartneriaid yn y maes hwn, ond yn cydnabod y gallai ddefnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy fwy i wella'r gwaith hwn ymhellach

- 16 Mae'r Cyngor yn gweithio'n effeithiol gyda'i bartneriaid ar reoli asedau. Mae gan y Cyngor raglen trosglwyddo asedau corfforaethol ac yn adrodd bod tua 95% o'r asedau perthnasol wedi'u trosglwyddo o reolaeth y Cyngor i bartneriaid eraill. Er enghraifft, mae bron pob cyfleuster parc a maes chwarae bellach wedi'u trosglwyddo i naill ai Cyngorau Tref a Chymuned neu sefydliadau eraill sy'n rheoli a chynnal yr asedau hyn o dan brydlesi hir. Bydd y Cyngor yn ymgysylltu â Chyngorau Tref a Chymuned a'r trydydd sector i wneud yn siŵr bod y trosglwyddiadau asedau yn gweithio'n dda, gan fod y Cyngor am sicrhau bod y model yn parhau i fod yn llwyddiannus a chynaliadwy.
- 17 Pennaeth Eiddo'r Cyngor yw cadeirydd Grŵp Cydweithredu Asedau Canolbarth a Gorllewin Cymru ar ran Ystadau Cymru Llywodraeth Cymru². Mae Grŵp Cydweithredu Asedau Canolbarth a Gorllewin Cymru cyn fwy nag ardaloedd sirol Penfro, Ceredigion, Powys, a Sir Gaerfyrddin. This Asset Collaboration Group hfel y potensial i nodi ac ymestyn arferion gorau o ran rheoli ystadau drwy brosiectau sy'n gysylltiedig ag eiddo i gefnogi'r pedwar Amcan Llesiant Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae enghraifft yn cynnwys menter gyfredol i fapio asedau cymunedol yn Sir Gaerfyrddin a chefnogi Cyngorau Cymuned a Thref i ddatblygu data mapio eiddo gwell.
- 18 Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda ac Adran Gofal Cymdeithasol y Cyngor yn gweithio gyda'i gilydd ac maen nhw wedi lleoli swyddfeydd ar y cyd yn Llanelli, Caerfyrddin a Rhydaman. Mae cynnigi'w wneud yn Iso, a ddatblygwyd drwy'r Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus (PSB), i agor canolfan llety swyddfa a rennir yn Llandelio. Prosiect peilot yw hwn ac os yw'n gweithio'n dda mae'r partneriaid yn bwriadu datblygu mwy o'r hybiau hyn. Mae'r grŵp gweithio asedau darlledu gwasanaeth cyhoeddus ha wedi ymrwymo i bapur 'Siarter ac Egwyddorion'. Mae amcanion y siarter hon yn cynnwys: datblygu hybiau canol trefi a rennir (gan ddarparu meysydd gweithio ystwyth sy'n caniatáu i staff o unrhyw un o'r sefydliadau partner ddefnyddio'r gofod ar gyfer gweithio'n hyblyg), ymrwymiad i lai o deithio, gweithio tuag at gyrraedd targed Llywodraeth Cymru i gael 30% o staff yn gweithio yn neu'n agos at home, a datblygu rhwydwaith gwefru cerbydau trydan. Yn y hybiau hyn nifydd y potensial hefyd i ysgogidarpriaeth ide i gwsmeriaid ,ee mae'r llyfrgell yn cael darpariaeth yno ar rai dyddiau.
- 19 Mae'r Cyngor wedi cyflwyno rhaglen gaffael a gwaredu ac yn ystyried yr egwyddorion datblygu cynaliadwy wrth wneud penderfyniadau ar ei hasedau.

² Mae Ystadau Cymru (a elwid gynt yn Weithgor Asedau Cenedlaethol) yn annog rhagoriaeth mewn rheoli gweithredol ystâd sector cyhoeddus Cymru drwy gydweithio strategol a chanllawiau arferion da.

Er enghraifft, nid yw'r Cyngor wrth waredu assets yn ystyried faint o arian y gall ei gael ar gyfer yr ased yn unig ond beth arall y gallai ei gyflawni o'i ddefnyddio mewn ffordd wahanol neu ei werthu o dan werth y farchnad i helpu i gyflawni amcanion corfforaethol eraill ee darparu tai fforddiadwy.

- 20 Cymeradwyodd y Cyngor Gynllun Carbon Sero-Net ar 12 Chwefror 2020, ac mae ei Strategaeth Gorfforaethol yn nodi y bydd y 'yn parhau i weithredu a hyrwyddo'r defnydd cynyddol o ynni adnewyddadwy a dod yn garbon niwtral erbyn 2030'. Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn cymryd rhan yn rhaglen RE:FIT Cymru a gefnogir gan Lywodraeth Cymru, sydd â'r nod o gynnal cyfleoedd o ran effeithlonrwydd ynni mewn adeiladau annomestig³. Rhagwelir y bydd cam 1 o raglen RE:FIT y Cyngor yn arwain at arbedion carbon cyffredinol o 675 tCO₂e y flwyddyn⁴.
- 21 Mae'r Cyngor yn diweddarau'r wybodaeth y mae'n ei dal ar ei hasedau, undertaking rhaglen dreigl o arolygon cyflwr. Mae'r adran ervice property wedi cael cymeradwyaeth yn ddiweddar i recriwtio tîrfesurwyr cyflwr ychwanegol. Bydd yr arolygon amodau wedi'u diweddarau yn rhan annatod o wella gwybodaeth am ofynion cynnal a chadw ôl-groniad a chefnogi cynllunio cynnal a chadw yn y dyfodol. Bydd y data gwell ar gyflwr adeiladu hefyd yn helpu i lywio penderfyniadau'r Cyngor yn well ynghylch rhesymoli a buddsoddi mewnies briodol ar gyfer darparu gwasanaethau yn y dyfodol. Mae'r Cyngor hefyd yn symud yr holl wybodaeth am faterion sy'n gysylltiedig â chydymffurfio, ee asesiadau risg tân, tystysgrifau trydanol i un system er mwyn helpu i sicrhau dull cyson o reoli ystadau ar draws ardaloedd gwasanaeth.
- 22 Mae adfywio'r Cyngor, prosiectau mawr, a gwasanaethau rheoli eiddo o dan un swyddogaeth reoli sy'n ei helpu i sicrhau aliniad strategol da ar reoli asedau. Nid yw'r Cyngor wedi nodi unrhyw bryderon mawr ar adnoddau staff mewn perthynas â rheoli asedau, ond mae pryderon am gynnydd cenedlaethol mewn costau llafur a deunyddiau sy'n effeithio ar waith cynnal a chadw a rhaglen gyfalaf y Cyngor.
- 23 Mae gan y Cyngor hanes llwyddiannus yn ei geisiadau cyllido to Lywodraeth Cymru ac yn fwy diweddar yn y ceisiadau Ffyniant Bro, i helpu i gefnogi datblygiad ei sylfaen asedau. Mae'r Cyngor yn ymroddedig ac yn uchelgeisiol i ddefnyddio ei hasedau i gefnogi adferiad economaidd yn y sir.

³ Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi cyrff sector cyhoeddus yng Nghymru i wneud eu hadeiladau ac asedau yn fwy ynni effeithlon. Mae RE:FIT Cymru yn galluogi sector cyhoeddus Cymru i sicrhau arbedion gwarantiedig a lleihau effeithiau carbon trwy gael mynediad at Gontractau Perfformiad Ynni.

⁴ Mae tCO₂e yn golygu faint o nwyon tŷ gwydr sy'n cael eu gollwng yn ystod cyfnod penodol, wedi'i fesur mewn tunelli metrig cyfatebol o garbon deuocsid..

Prin yw'r wybodaeth perfformiad a adroddir yn gorfforaethol am reoli asedau ac mae'n faes y mae'r Cyngor am gryfhau

- 24 Mae gan y Cyngor, yn ei gynllun rheoli asedau corfforaethol drafft, nifer o fesurau i asesu ei berfformiad ar ei asedau gan gynnwys: cyflwr eiddo, addasrwydd a digonolrwydd, costau rhedeg, a rhenturesars ar ei ystâd fasnachol. Yr unig fesur perfformiad sy'n cael ei adrodd yn gorfforaethol drwodd i bwyllgor trosolwg a chraffu mewn perthynas â rheoli asedau yw'r perfformiad canran yn erbyn targed i gynhyrchu derbyniadau cyfalaf i gefnogi'r rhaglen gyfalaf. Mae'r Cyngor yn cydnabodnad yw'r dangosyddion perfformiad presennol yn ddigonol i asesu'r sefyllfa berfformio ar ei asedau nac o reidrwydd yn canolbwyntio ar yr ardaloedd cywir ac eisiau mynd i'r afael â hyn pan fydd yn datblygu ei gynllun rheoli asedau newydd.
- 25 Mae trefniant cynllunio busnes newydd y Cyngor yn ei helpu i ddatblygu gwell goruchwyliaeth gorfforaethol of cynllun rheoli asedau ei wasanaethau. Mae Pennaeth y Gwasanaeth sydd â chyfrifoldeb corfforaethol am reoli asedau yn eistedd ar y sesiynau ymgysylltu corfforaethol a herio newydd pan ystyrir cynlluniau busnes y gwasanaeth unigol.
- 26 Mae'r Cyngor yn rhan o wahanol grwpiau awdurdodau lleol sy'n edrych ar faterion rheoli asedau ond nid yw'n ymwneud ag unrhyw meincnodi ynghylch data ar ei asedau.
- 27 Mae'r Cyngor yn adrodd yn gadarnhaol ar ddysgu o ymateb i'r pandemig. Mae'r dysgu hwn wedi galluogi'r Cyngor i weithio'n agosach gyda phartneriaid ac ymateb yn gynt i gyfleoedd. Enghraifft ddiweddar o hyn oedd y tro chwe wythnos o gwmpas i gyflwyno'r cais ariannol llwyddiannus i brynu'r hen adeilad Debenhams yng Nghaerfyrddin ar gyfer hwb partneriaeth canol tref, a all wasanaethu fel llety swyddfa ac ar gyfer darparu gwasanaethau rheng-flaen.

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.